

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри
психології



Директор Навчально-наукового інституту
психології та соціальних наук

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Яна РАЄВСЬКА

Завідувач кафедри  Яна РАЄВСЬКА
(підпис)

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ ТА ПІДГОТОВКА ГРАНТОВИХ
ЗАЯВОК»**

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	053 Психологія
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий) рівень
Освітня кваліфікація:	доктор філософії з психології
Освітньо-наукова програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Управління науковими проєктами та підготовка грантових заявок
Шифр і назва спеціальності	053 Психологія
Освітньо-наукова програма	Психологія (підготовка докторів філософії)
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова (ВК6, дисципліна вільного вибору здобувача)
Кількість кредитів і годин	3 кредити ЄКТС / 90 годин. Лекції: 24 години; практичні (семінарські) заняття: 12 годин; самостійна робота: 54 години.
Термін вивчення дисципліни	2 курс, IV семестр
Мова викладання	українська (з опрацюванням англomовної конкурсної документації)
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-psihologi/disciplini-vilnogo-viboru.html

Структура курсу

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Управління науковими проєктами та підготовка грантових заявок» належить до вибірових освітніх компонентів (ВК6) освітньо-наукової програми «Психологія» підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» і вивчається у IV семестрі другого року навчання. Курс виходить із простої тези: грантова заявка виграє не тому, що гарно написана, а тому, що за нею стоїть добре спроектований проєкт. Тому здобувачі спершу опановують проєктний підхід – аналіз проблеми та зацікавлених сторін, дерево цілей, логіко-структурну матрицю, теорію змін і систему індикаторів, – а вже потім переводять це у формат конкретної конкурсної форми. Курс охоплює планування змісту й часу (ієрархічна структура робіт, робочі пакети, віхи, результати, діаграма Ганта, критичний шлях), планування ресурсів, бюджету та команди (матриця відповідальності, консорціум і партнери), архітектуру заявки за критеріями досконалості, впливу та якості реалізації, а також управління ризиками, план управління даними та етичні аспекти. Завершальний модуль присвячено тому, що починається після перемоги в конкурсі: реалізації, моніторингу, управлінню змінами, дисемінації, звітності й закриттю проєкту зі збереженням сталості результатів.

Розмежування із суміжними освітніми компонентами. Дисципліна не дублює інші альтернативи блоку ВК6: «Організація наукової діяльності, грантова підтримка та академічна мобільність» зосереджена на побудові наукової кар'єри та пошуку можливостей, а «Академічне письмо та підготовка публікацій до видань Scopus і Web of Science» – на видавничому процесі. Не дублює вона й вибірову дисципліну ВК1 «Розвиток інновацій та академічне підприємництво», предметом якої є комерціалізація наукового результату. Предметом цієї дисципліни є проєктування, реалізація та адміністрування наукового проєкту: від логіки задуму до звіту про виконання.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: методологія та інструменти управління науковими проєктами на всіх стадіях життєвого циклу; принципи проєктування дослідницьких ініціатив і підготовки конкурсної документації; механізми моніторингу, звітності та забезпечення сталості результатів.

Мета курсу: сформувати у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатність проєктувати наукові ініціативи із застосуванням інструментів проєктного менеджменту, готувати обґрунтовані та внутрішньо узгоджені грантові заявки, а також керувати реалізацією наукового проєкту, його ризиками, звітністю й результатами.

Завдання навчальної дисципліни:

1. розкрити сутність проєктного підходу в науковій діяльності, життєвий цикл проєкту та відмінність проєктної діяльності від операційної;
2. сформувати вміння аналізувати проблему й зацікавлені сторони, будувати дерево проблем і цілей, розробляти логіко-структурну матрицю та теорію змін;
3. навчити добирати індикатори досягнення результатів і визначати джерела їх перевірки;
4. сформувати вміння планувати зміст і час проєкту: будувати ієрархічну структуру робіт, визначати робочі пакети, віхи й результати, складати діаграму Ганта та визначати критичний шлях;
5. сформувати вміння планувати ресурси, складати й обґрунтовувати бюджет, розподіляти ролі в команді та формувати партнерства;
6. розкрити архітектуру грантової заявки та критерії її експертного оцінювання; схарактеризувати типові помилки заявників;
7. сформувати вміння ідентифікувати й оцінювати ризики проєкту, вести їх реєстр і планувати реагування; розробляти план управління даними з дотриманням етичних вимог;
8. ознайомити з процедурами моніторингу, управління змінами, дисемінації результатів, проміжної та підсумкової звітності, закриття проєкту й забезпечення сталості його результатів.

Пререквізити навчальної дисципліни: «Методологія і логіка наукового дослідження» (ОК3); «Методологія і методи наукових психологічних досліджень» (ОК4); «Цифрові інструменти та відкрита наука в психологічних дослідженнях» (ОК5); наявність дослідницької ідеї, придатної для розгортання у проєкт; володіння англійською мовою на рівні не нижче B1-B2 для роботи з конкурсною документацією.

Постреквізити навчальної дисципліни: підготовка та подання грантових заявок; участь у наукових проєктах як виконавця або керівника; впровадження результатів дисертаційного дослідження; публічний захист дисертації. Паралельно вивчається «Право інтелектуальної власності та академічна доброчесність у науковій діяльності» (ОК11) і проходить асистентська педагогічна практика (ОК12).

Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність (ІК)	ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної

	власності. СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним. СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.
Програмні результати навчання (РН)	РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність. РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів. РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності. РН11. Застосовувати цифрові технології, інструменти штучного інтелекту, наукові репозитарії, платформи попередньої реєстрації досліджень, сучасні статистичні та аналітичні платформи для збору, обробки, інтерпретації та візуалізації результатів психологічних досліджень; документувати й оприлюднювати наукові дані за принципами FAIR із дотриманням засад відкритої науки та академічної доброчесності.

Зміст навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семін.), год.	Самост. робота, год.
Змістовий модуль 1. Проектування наукового проекту: логіка, час, ресурси				
Тема 1	Проектний підхід у науковій діяльності: поняття та ознаки проекту, життєвий цикл, стандарти управління проектами.	3	1	7
Тема 2	Ініціація та проектування: аналіз проблеми і зацікавлених сторін, дерево цілей, логіко-структурна матриця, теорія змін, індикатори.	3	2	7
Тема 3	Планування змісту й часу: ієрархічна структура робіт, робочі пакети, віхи та результати, діаграма Ганта, критичний шлях.	3	2	7
Тема 4	Ресурси, бюджет і команда: планування ресурсів, структура бюджету, прийнятні витрати, матриця відповідальності, консорціум і партнери.	3	1	7

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семін.), год.	Самост. робота, год.
<i>Модульна контрольна робота 1</i>				
Змістовий модуль 2. Грантова заявка, реалізація та звітність				
Тема 5	Архітектура грантової заявки: відповідність вимогам програми, критерії досконалості, впливу та якості реалізації. Типові помилки заявників.	3	2	7
Тема 6	Управління ризиками та якістю: реєстр ризиків і стратегії реагування; план управління даними (DMP), етична експертиза проєкту.	3	2	7
Тема 7	Реалізація та моніторинг: контроль виконання, управління змінами, комунікація в проєкті, дисемінація та використання результатів.	3	1	6
Тема 8	Звітність і завершення проєкту: проміжні й підсумкові звіти, фінансова звітність та аудит, оцінювання результатів, сталість і закриття проєкту.	3	1	6
<i>Модульна контрольна робота 2</i>				
Разом:		24	12	54

Форма підсумкового контролю – залік.

Методи навчання: проблемна та оглядова лекція, лекція-демонстрація з покроковим розбором проєктних інструментів; семінар-дискусія; проєктний практикум (побудова дерева цілей, логіко-структурної матриці, ієрархічної структури робіт, діаграми Ганта, реєстру ризиків, бюджету); робота в малих групах як умовному консорціумі; кейс-метод (розбір успішних і відхилених заявок, а також проєктів із зривом строків); ділова гра «експертна комісія» з оцінюванням заявок за офіційними критеріями; ділова гра «управління змінами» (реагування на позаштатні ситуації в проєкті); пітч-сесія; взаємне рецензування; рефлексивні методи.

Методи оцінювання: усний контроль (опитування, доповідь, участь у дискусії та ділових іграх, пітч проєкту, захист управлінських рішень); письмовий контроль (аналіз зацікавлених сторін, логіко-структурна матриця, план робіт, бюджет, реєстр ризиків, план управління даними, план дисемінації, звіт); практичний контроль (побудова діаграми Ганта, розрахунки бюджету, робота з проєктними інструментами); тестовий контроль (модульні контрольні роботи); захист індивідуального проєктного портфоліо; самоконтроль, взаємооцінювання та рефлексивний самозвіт.

Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Для якісного викладання та опанування курсу використовуються: навчальні аудиторії та комп'ютерний клас, обладнані мультимедійним проєктором і персональними комп'ютерами; фліпчарт і матеріали для групової роботи над деревом цілей та структурою робіт; доступ до мережі Інтернет; наукова бібліотека Академії та доступ до наукометричних баз (Scopus, Web of Science). Використовуються офіційний сайт МАУП (<http://maup.com.ua>), система дистанційного навчання Академії, онлайн-платформи для відеокommунікації, офіційні портали грантових програм із зразками конкурсної документації, програмне забезпечення для календарного планування та побудови діаграм Ганта, табличні процесори для складання бюджету й реєстру ризиків, сервіси спільної роботи над документами та онлайн-інструменти підготовки планів управління даними.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на **поточний і підсумковий (семестровий)**. Окремим накопичувальним видом контролю є захист індивідуального проєктного портфоліо.

Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять і має на меті систематичну перевірку засвоєння теоретичного матеріалу та сформованості вмінь проєктувати наукову ініціативу, планувати роботи, ресурси й час, оцінювати ризики та готувати конкурсну документацію. Формами поточного контролю є: усне опитування; участь у дискусії та ділових іграх; побудова проєктних інструментів; підготовка фрагментів заявки; аналіз навчальних кейсів; взаємне рецензування; виконання завдань для самостійної роботи. З огляду на переважання лекційних годин значну частину поточного контролю винесено на перевірку результатів самостійної роботи, зокрема проєктних документів.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, пітч, захист рішень); письмовий контроль (матриця, план, бюджет, реєстр ризиків, звіт); практичний контроль (побудова діаграм і розрахунків); тестовий контроль; спостереження; проблемні ситуації.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі **заліку**. Залік виставляється за результатами накопичення рейтингових балів упродовж семестру без проведення окремого підсумкового заходу за умови виконання всіх обов'язкових видів робіт і набуття не менше ніж 60 балів зі 100. Здобувачі, які набрали 35-59 балів, складають залік у терміни, визначені нормативними документами Академії, після доопрацювання невиконаних видів робіт.

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Оцінювання результатів навчання здійснюється за модульно-рейтинговою системою із застосуванням 100-бальної шкали. Максимальна кількість балів, яку може накопичити здобувач за всі види навчальної роботи з дисципліни, становить 100.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20	40
Модульна контрольна робота	15	15	30
Індивідуальне проєктне портфоліо	15	15	30
Разом	50	50	100

Поточний контроль оцінюється в межах до 40 балів (робота на заняттях і самостійна робота); модульні контрольні роботи – до 30 балів (дві МКР по 15 балів кожна); індивідуальне проєктне портфоліо – до 30 балів (два етапи по 15 балів). Мінімальна сума балів, за якої дисципліна вважається зарахованою, становить 60.

Критерії оцінювання роботи на практичних (семінарських) заняттях. Оцінюються: володіння термінологією проєктного менеджменту; логічна узгодженість проєктних документів між собою; коректність побудови інструментів планування; реалістичність строків, ресурсів і бюджету; змістовність оцінювання ризиків; відповідність матеріалів вимогам конкурсної програми; конструктивність участі в ділових іграх і взаємному рецензуванні; дотримання академічної доброчесності.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі та оцінюється до 15 балів. Оцінювання (частка правильно виконаних завдань): «відмінно» – понад 90 %; «дуже добре» – 82-89 %; «добре» – 75-81 %; «задовільно» – 68-74 %; «достатньо» – 60-67 %; «незадовільно» – менше 60 %. Відсутність роботи – 0 балів.

Критерії оцінювання індивідуального проєктного портфолію (30 балів). Портфоліо розробляється на основі дослідницької ідеї здобувача, пов'язаної з його дисертаційною темою, і виконується у два етапи.

Етап 1 (до 15 балів, змістовий модуль 1) – проєктування: аналіз проблеми та зацікавлених сторін; дерево проблем і дерево цілей; логіко-структурна матриця з індикаторами та джерелами їх перевірки; ієрархічна структура робіт із розподілом на робочі пакети; календарний план (діаграма Ганта) з віхами та результатами; бюджет проєкту з обґрунтуванням статей; матриця відповідальності команди. Критерії: обґрунтованість аналізу проблеми та цілей (до 5); внутрішня узгодженість логіко-структурної матриці й плану робіт (до 5); реалістичність строків, ресурсів і бюджету (до 5).

Етап 2 (до 15 балів, змістовий модуль 2) – заявка та управління: повний текст заявки за структурою обраної конкурсної програми; реєстр ризиків зі стратегіями реагування; план управління даними; етична складова проєкту; план дисемінації та використання результатів; план моніторингу з контрольними точками; макет проміжного звіту; експертні висновки на заявку двох колег, підготовлені за офіційними критеріями; публічний пітч і захист заявки перед «експертною комісією». Критерії: відповідність заявки вимогам і критеріям програми (до 5); якість реєстру ризиків, плану управління даними та етичного обґрунтування (до 5); переконливість пітчу, якість експертних висновків і відповідей на запитання (до 5).

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	зараховано
75-81	C	добре	зараховано
68-74	D	задовільно	зараховано
60-67	E	достатньо	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту» та нормативних документів Академії (<https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/akademichna-dobrochesnist.html>). Проєктні документи та текст заявки мають бути оригінальними, супроводжуватися коректними покликаннями на першоджерела й перевіркою на текстові збіги. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Запозичення тексту чи проєктних рішень з чужих заявок, у тому числі опублікованих, без покликання є плагіатом.

Політика проєктної та фінансової доброчесності. Відомості про виконавців, інфраструктуру, партнерів і наявні результати, що подаються в заявці, мають бути достовірними та перевірюваними. Неприпустимими є включення до складу команди осіб без їхньої згоди, декларування партнерств, яких не існує, штучне завищення бюджету, а також подвійне фінансування – подання тих самих робіт до кількох джерел без відповідного

декларування. Конфлікт інтересів, зокрема під час оцінювання заявок колег у межах ділової гри, підлягає оголошенню. Матеріали заявок, отримані для рецензування, є конфіденційними: їх не можна поширювати, використовувати у власному проєкті чи обговорювати поза навчальним процесом.

Політика етики досліджень і роботи з даними. Проєкти, що передбачають участь людей, мають містити опис процедур поінформованої згоди, захисту персональних даних і мінімізації ризиків для учасників, а за потреби – план отримання висновку етичної комісії. Особлива увага приділяється проєктам за участю вразливих категорій населення. План управління даними розробляється з урахуванням принципів FAIR та обґрунтуванням меж відкритості даних.

Політика щодо відвідування, дедлайнів і перескладання. Відвідування занять є обов'язковим; пропущені заняття відпрацьовуються у визначений викладачем спосіб. З огляду на переважання лекційних годин обов'язковими для зарахування є подання всіх складників проєктного портфолію, участь у ділових іграх і публічний захист заявки. Оскільки частина робіт виконується в малих групах як умовному консорціумі, порушення строків одним учасником блокує роботу інших і призводить до зниження балів. Перескладання здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами Академії.

Політика щодо оскарження. Здобувач має право на вмотивоване оскарження результатів оцінювання у порядку, визначеному нормативними документами Академії, звернувшись до викладача, завідувача кафедри або гаранта освітньо-наукової програми.

Політика використання цифрових інструментів та інструментів штучного інтелекту. Використання програмного забезпечення для планування, табличних процесорів і генеративного штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб структурування, розрахунків і мовного редагування за умови прозорого декларування та критичної перевірки результатів. Відомості про умови конкурсів, прийнятні витрати, ставки та строки обов'язково звіряються з офіційною документацією програми. Здобувач має бути здатним пояснити походження кожної цифри у бюджеті та кожного строку в календарному плані; подання розрахунків, які він не може обґрунтувати, не зараховується.

Політика сталого розвитку. Викладання дисципліни узгоджується із Цілями сталого розвитку ООН, насамперед із Ціллю 4 «Якісна освіта», Ціллю 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура», Ціллю 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» (прозорість і підзвітність у використанні коштів) і Ціллю 17 «Партнерство заради стійкого розвитку». Заохочується планування проєктів із урахуванням сталості результатів після завершення фінансування.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне забезпечення дисципліни включає: силабус дисципліни; конспект (тексти) лекцій; методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять; методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів; методичні рекомендації до індивідуального проєктного портфолію; шаблони проєктних документів (аналіз зацікавлених сторін, дерево цілей, логіко-структурна матриця, ієрархічна структура робіт, діаграма Ганта, бюджет, матриця відповідальності, реєстр ризиків, план управління даними, план дисемінації, форма проміжного звіту); знеособлені зразки успішних і відхилених заявок із коментарями; офіційні критерії експертного оцінювання для ділової гри; сценарії ділової гри «управління змінами»; банк навчальних кейсів; банк завдань для модульних контрольних робіт; перелік питань до заліку (додаток 1).

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проєктами : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
2. Тарасюк Г. М. Управління проєктами : навчальний посібник. 3-тє вид. Київ : Каравела, 2009. 320 с.
3. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проєктами : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 231 с.

4. Project Management Institute. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). 7th ed. Newtown Square : Project Management Institute, 2021. 250 p.
5. European Commission. Aid Delivery Methods. Volume 1: Project Cycle Management Guidelines. Brussels : European Commission, 2004. 158 p.
6. Aldridge J., Derrington A. M. The Research Funding Toolkit: How to Plan and Write Successful Grant Applications. London : SAGE Publications, 2012. 240 p.
7. Wilkinson M. D., Dumontier M., Aalbersberg I. J. et al. The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. Scientific Data. 2016. Vol. 3. Art. 160018.
8. ALLEA. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised ed. Berlin : ALLEA, 2023. 24 p.

Додаткова література

1. Kerzner H. Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling. 13th ed. Hoboken : John Wiley & Sons, 2022. 848 p.
2. ISO 21502:2020. Project, programme and portfolio management – Guidance on project management. Geneva : International Organization for Standardization, 2020. 62 p.
3. Crawley G. M., O'Sullivan E. The Grant Writing and Crowdfunding Guide for Young Investigators in Science. London : World Scientific Publishing, 2020. 300 p.
4. Science Europe. Practical Guide to the International Alignment of Research Data Management. Extended ed. Brussels : Science Europe, 2021. 48 p.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
6. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
7. Moher D., Bouter L., Kleinert S. et al. The Hong Kong Principles for assessing researchers: Fostering research integrity. PLOS Biology. 2020. Vol. 18, № 7. Art. e3000737.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: <http://maup.com.ua>
2. EU Funding & Tenders Portal (Horizon Europe): конкурсна документація та зразки форм. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal>
3. Національний фонд досліджень України. URL: <https://nrfu.org.ua>
4. European Research Council (ERC). URL: <https://erc.europa.eu>
5. EURAXESS. URL: <https://euraxess.ec.europa.eu>
6. DMPonline – інструмент підготовки планів управління даними. URL: <https://dmponline.dcc.ac.uk>
7. Digital Curation Centre – настанови з управління дослідницькими даними. URL: <https://www.dcc.ac.uk>
8. Open Science Framework (OSF). URL: <https://osf.io>
9. GanttProject – програмне забезпечення для календарного планування. URL: <https://www.ganttproject.biz>
10. Офіційний вебпортал Верховної Ради України (законодавство). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ ТА ПІДГОТОВКА ГРАНТОВИХ
ЗАЯВОК»**

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Спеціальність 053 Психологія. ОНП «Психологія». Вибіркова дисципліна (ВК6), 3 кредити ЄКТС / 90 год, IV семестр, підсумковий контроль – залік.

1. Методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять

Практичні (семінарські) заняття (12 год.) мають характер проєктного практикуму. Вони спрямовані на відпрацювання вмінь будувати проєктні інструменти, планувати роботи, ресурси й час, оцінювати ризики та готувати конкурсну документацію. Провідними формами роботи є проєктний практикум із шаблонами, робота в малих групах як умовному консорціумі, розбір знеособлених зразків заявок, ділові ігри «експертна комісія» та «управління змінами», пітч-сесія та взаємне рецензування.

Порядок підготовки до заняття: опрацювати конспект лекції та рекомендовані джерела; ознайомитися з конкурсною документацією обраної програми; підготувати відповідний проєктний документ за шаблоном; звірити його з раніше розробленими документами на внутрішню узгодженість; за потреби підготувати презентацію.

Наскрізнний принцип курсу: усі проєктні документи розробляються навколо однієї дослідницької ідеї здобувача, пов'язаної з його дисертаційною темою, і мають бути узгодженими між собою: зміни в дереві цілей тягнуть за собою зміни в структурі робіт, календарному плані та бюджеті. Саме ця узгодженість, а не обсяг документів, є предметом оцінювання.

Критерії оцінювання роботи на занятті: володіння термінологією проєктного менеджменту; логічна узгодженість документів між собою; коректність побудови інструментів планування; реалістичність строків, ресурсів і бюджету; змістовність оцінювання ризиків; конструктивність участі в ділових іграх і взаємному рецензуванні; дотримання доброчесності та конфіденційності. Робота на заняттях разом із самостійною роботою оцінюється в межах до 40 балів за семестр.

Семінар 1 (Тема 1, 1 год.). Проєктний підхід у науковій діяльності

Питання для обговорення:

1. Проєкт: визначення та суттєві ознаки; відмінність проєктної діяльності від операційної.
2. Життєвий цикл проєкту та його стадії.
3. Потрійне обмеження: зміст, час, ресурси; поняття якості проєкту.
4. Стандарти управління проєктами та їх застосовність до наукових досліджень.

Практичні завдання:

1. Визначити, чи відповідає власна дослідницька ідея ознакам проєкту, і обґрунтувати висновок.
2. Схарактеризувати стадії життєвого циклу для власної ідеї.
3. Проаналізувати навчальний кейс невдалого наукового проєкту й визначити, яке з обмежень було порушено.

Семінар 2 (Тема 2, 2 год.). Проектування: від проблеми до логіко-структурної матриці

Питання для обговорення:

1. Аналіз проблеми: дерево проблем, причини й наслідки.
2. Аналіз зацікавлених сторін: інтереси, вплив, стратегії взаємодії.
3. Дерево цілей і логіко-структурна матриця: рівні, логіка «якщо – то», припущення.
4. Індикатори досягнення результатів і джерела їх перевірки; теорія змін.

Практичні завдання:

1. Побудувати дерево проблем і дерево цілей для власної проектної ідеї.
2. Виконати аналіз зацікавлених сторін та визначити стратегію взаємодії з кожною групою.
3. Розробити логіко-структурну матрицю з індикаторами та джерелами перевірки.

Семінар 3 (Тема 3, 2 год.). Планування змісту й часу

Питання для обговорення:

1. Ієрархічна структура робіт: принципи декомпозиції, правило повноти.
2. Робочі пакети, завдання, віхи та результати проекту.
3. Календарне планування: залежності між роботами, тривалість, критичний шлях.
4. Типові помилки планування: недооцінка тривалості, ігнорування залежностей.

Практичні завдання:

1. Побудувати ієрархічну структуру робіт власного проекту з розподілом на робочі пакети.
2. Скласти діаграму Ганта з віхами та результатами; визначити критичний шлях.
3. Перевірити узгодженість календарного плану з логіко-структурною матрицею.

Семінар 4 (Тема 4, 1 год.). Ресурси, бюджет і команда

Питання для обговорення:

1. Планування ресурсів проекту: людські, матеріальні, інформаційні.
2. Структура бюджету; прийнятні та неприйнятні витрати; непрямі витрати.
3. Ролі в проектній команді; матриця відповідальності.
4. Консорціум і партнери: критерії добору, розподіл робіт, угоди про співпрацю.

Практичні завдання:

1. Скласти бюджет власного проекту з обґрунтуванням кожної статті.
2. Розробити матрицю відповідальності для робочих пакетів проекту.
3. Обґрунтувати склад партнерів і розподіл робіт між ними.

Семінар 5 (Тема 5, 2 год.). Архітектура грантової заявки

Питання для обговорення:

1. Відповідність заявки вимогам програми; критерії прийнятності.
2. Три опори оцінювання: досконалість, вплив, якість реалізації.
3. Мова заявки: конкретність, вимірюваність, уникнення декларативності.
4. Типові помилки заявників і причини низьких оцінок.

Практичні завдання:

1. Підготувати текст заявки за структурою обраної конкурсної програми.
2. Провести ділову гру «експертна комісія»: оцінити заявки колег за офіційними критеріями та підготувати письмові висновки.
3. Доопрацювати власну заявку за отриманими зауваженнями та зафіксувати внесені зміни.

Семінар 6 (Тема 6, 2 год.). Ризики, дані та етика проекту

Питання для обговорення:

1. Ідентифікація ризиків: джерела та категорії.
2. Оцінювання ризиків за ймовірністю й впливом; реєстр ризиків.
3. Стратегії реагування: уникнення, зменшення, передання, прийняття.
4. План управління даними та етичні аспекти досліджень за участю людей.

Практичні завдання:

1. Скласти реєстр ризиків власного проєкту зі стратегіями реагування та відповідальними.
2. Розробити план управління даними з урахуванням принципів FAIR.
3. Підготувати етичне обґрунтування проєкту, зокрема процедури поінформованої згоди та захисту даних учасників.

Семінар 7 (Тема 7, 1 год.). Реалізація, моніторинг і дисемінація

Питання для обговорення:

1. Контроль виконання: відхилення за змістом, строками та бюджетом.
2. Управління змінами: підстави, процедура погодження, наслідки.
3. Комунікація в проєкті та з фінансодавцем.
4. Дисемінація та використання результатів; відмінність від просування.

Практичні завдання:

1. Розробити план моніторингу власного проєкту з контрольними точками та показниками.
2. Взяти участь у діловій грі «управління змінами»: відреагувати на позаштатну ситуацію в проєкті та обґрунтувати рішення.
3. Скласти план дисемінації результатів із зазначенням аудиторій, каналів і строків.

Семінар 8 (Тема 8, 1 год.). Звітність, оцінювання та завершення проєкту

Питання для обговорення:

1. Проміжна й підсумкова звітність: змістова та фінансова складові.
2. Підтвердні документи та підготовка до аудиту.
3. Оцінювання результатів проєкту: результативність, ефективність, вплив.
4. Закриття проєкту; сталість результатів після завершення фінансування.

Практичні завдання:

1. Підготувати макет проміжного звіту за власним проєктом.
2. Оцінити навчальний проєкт за критеріями результативності та ефективності.
3. Провести пітч власного проєкту (5-7 хв) і захистити проєктне портфоліо.

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота (54 год.) є основним обсягом навчального навантаження з дисципліни: саме в її межах розробляються проєктні документи й текст заявки. Основні види: опрацювання джерел і конкурсної документації; побудова проєктних інструментів за шаблонами; складання бюджету та реєстру ризиків; підготовка тексту заявки; підготовка планів управління даними, моніторингу й дисемінації; рецензування заявок колег; підготовка пітчу; підготовка до модульних контрольних робіт і заліку.

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Опрацювання стандартів управління проєктами; аналіз власної ідеї за ознаками проєкту.	7	Аналітичне завдання
Тема 2	Побудова дерева проблем і цілей, аналіз зацікавлених сторін, логіко-структурна матриця. Етап 1 портфоліо.	7	ЛСМ, аналіз сторін
Тема 3	Розроблення ієрархічної структури робіт і календарного плану; визначення критичного шляху. Етап 1 портфоліо.	7	WBS, діаграма Ганта
Тема 4	Складання бюджету проєкту та матриці відповідальності; обґрунтування партнерств. Етап 1 портфоліо.	7	Бюджет, матриця
Тема 5	Підготовка тексту заявки за структурою програми; експертні висновки на заявки колег. Етап 2 портфоліо.	7	Текст заявки

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 6	Складання реєстру ризиків, плану управління даними та етичного обґрунтування. Етап 2 портфоліо.	7	Реєстр ризиків, DMP
Тема 7	Розроблення планів моніторингу та дисемінації результатів.	6	Плани
Тема 8	Підготовка макета проміжного звіту та пітчу; оформлення й захист портфоліо. Етап 2 портфоліо.	6	Захист портфоліо
Разом		54	

3. Методичні рекомендації до індивідуального проєктного портфоліо

Індивідуальне проєктне портфоліо є наскрізною роботою курсу. Мета – спроектувати наукову ініціативу з дотриманням логіки проєктного менеджменту та оформити її у вигляді заявки, придатної до подання на конкурс. Ключовою вимогою є внутрішня узгодженість усіх документів портфоліо між собою. Портфоліо виконується у два етапи (до 15 балів кожен, разом до 30 балів).

Етап 1. Проєктування:

1. Опис проєктної ідеї та її зв'язку з дисертаційним дослідженням.
2. Аналіз проблеми: дерево проблем із причинами та наслідками.
3. Аналіз зацікавлених сторін із визначенням інтересів, впливу та стратегії взаємодії.
4. Дерево цілей, що відповідає дереву проблем.
5. Логіко-структурна матриця: загальна мета, конкретні цілі, результати, заходи, індикатори, джерела перевірки, припущення.
6. Ієрархічна структура робіт із розподілом на робочі пакети та завдання.
7. Календарний план (діаграма Ганта) з віхами, результатами та визначеним критичним шляхом.
8. Бюджет проєкту з обґрунтуванням кожної статті витрат.
9. Склад команди та матриця відповідальності за робочими пакетами.

Етап 2. Заявка та управління:

1. Повний текст заявки за структурою обраної конкурсної програми.
2. Реєстр ризиків з оцінюванням за ймовірністю та впливом, стратегіями реагування й відповідальними.
3. План управління даними з урахуванням принципів FAIR і обґрунтуванням меж відкритості.
4. Етичне обґрунтування проєкту: поінформована згода, захист персональних даних, мінімізація ризиків для учасників.
5. План моніторингу з контрольними точками та показниками виконання.
6. План дисемінації та використання результатів із зазначенням аудиторій, каналів і строків.
7. Макет проміжного звіту за проєктом.
8. Обґрунтування сталості результатів після завершення фінансування.
9. Два експертні висновки на заявки колег, підготовлені за офіційними критеріями програми.
10. Матеріали пітчу: презентація до 10 слайдів і текст виступу на 5-7 хвилин.

Критерії оцінювання портфоліо (30 балів): обґрунтованість аналізу проблеми та цілей (до 5); внутрішня узгодженість логіко-структурної матриці, структури робіт і календарного плану (до 5); реалістичність строків, ресурсів і бюджету (до 5); відповідність заявки вимогам і критеріям програми (до 5); якість реєстру ризиків, плану управління даними та етичного обґрунтування (до 5); переконливість пітчу, якість експертних висновків і дотримання доброчесності (до 5).

4. Банк завдань для модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі й охоплює матеріал відповідного змістового модуля. Кожен варіант формується з тестових завдань закритої форми, завдань на відповідність та відкритих (проблемних) і практичних завдань. Оцінювання здійснюється до 15 балів за кожен МКР.

Модульна контрольна робота 1 (змістовий модуль 1, теми 1-4)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Проєкт відрізняється від операційної діяльності передусім: а) обсягом фінансування; б) тимчасовістю та унікальністю результату; в) кількістю виконавців; г) наявністю звітності.
2. Потрійне обмеження проєкту охоплює: а) зміст, час і ресурси; б) мету, команду й партнерів; в) ризики, якість і звітність; г) ідею, текст і подання.
3. Дерево проблем будується для того, щоб: а) перелічити завдання; б) встановити причиново-наслідкові зв'язки між складниками проблемної ситуації; в) розподілити бюджет; г) визначити команду.
4. Аналіз зацікавлених сторін дає змогу визначити: а) вартість робіт; б) інтереси та вплив осіб і організацій, дотичних до проєкту; в) тривалість завдань; г) індикатори.
5. Логіко-структурна матриця містить: а) лише бюджет; б) ієрархію цілей, індикатори, джерела перевірки та припущення; в) список літератури; г) графік платежів.
6. Індикатор досягнення результату має бути передусім: а) амбітним; б) вимірюваним і перевірюваним; в) загальним; г) описовим.
7. Ієрархічна структура робіт (WBS) – це: а) схема підпорядкування персоналу; б) декомпозиція змісту проєкту на керовані елементи; в) графік платежів; г) перелік ризиків.
8. Віха (milestone) у проєкті – це: а) тривала робота; б) контрольна подія з нульовою тривалістю, що позначає досягнення певного стану; в) стаття бюджету; г) звіт.
9. Критичний шлях проєкту – це: а) найдорожча послідовність робіт; б) найдовша послідовність залежних робіт, що визначає мінімальну тривалість проєкту; в) перелік ризикових завдань; г) шлях узгодження документів.
10. Матриця відповідальності призначена для: а) розрахунку бюджету; б) закріплення ролей учасників за роботами проєкту; в) оцінювання ризиків; г) звітування.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між рівнем логіко-структурної матриці (загальна мета, конкретна ціль, результат, захід) та його змістом.
2. Установіть відповідність між інструментом планування (дерево цілей, WBS, діаграма Ганта, матриця відповідальності) та завданням, яке він розв'язує.
3. Установіть відповідність між стадією життєвого циклу проєкту та характерними для неї роботами.

Частина В. Відкриті (проблемні) та практичні завдання.

1. Розкрийте логіку проєктного підходу та поясніть зміст потрійного обмеження.
2. Схарактеризуйте структуру логіко-структурної матриці та зв'язки між її рівнями.
3. За наведеним описом навчальної проблемної ситуації побудуйте фрагмент дерева проблем і дерева цілей.
4. За наведеним переліком робіт і залежностей визначте критичний шлях та мінімальну тривалість проєкту.

Модульна контрольна робота 2 (змістовий модуль 2, теми 5-8)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Критерій «excellence» в оцінюванні заявки стосується передусім: а) складу команди; б) наукової якості, амбітності та обґрунтованості задуму; в) бюджету; г) звітності.
2. Критерій «impact» вимагає обґрунтувати: а) внутрішню логіку робіт; б) очікуваний вплив результатів і шляхи його досягнення; в) кваліфікацію виконавців; г) строки.
3. Критерій «implementation» оцінює: а) новизну ідей; б) якість плану робіт, розподілу ресурсів і управління проєктом; в) суспільну значущість; г) перелік публікацій.

4. Типовою причиною низької оцінки заявки є: а) наявність партнерів; б) декларативність формулювань без конкретних вимірюваних результатів; в) детальний бюджет; г) наявність реєстру ризиків.
5. Реєстр ризиків містить: а) лише перелік загроз; б) опис ризиків, оцінку ймовірності та впливу, стратегії реагування й відповідальних; в) графік платежів; г) звіт про виконання.
6. Стратегія «передання» ризику означає: а) усунення джерела ризику; б) перекладення наслідків на третю сторону, наприклад через страхування чи договір; в) бездіяльність; г) зменшення ймовірності.
7. План управління даними (DMP) описує: а) розподіл бюджету; б) як дані збиратимуть, зберігатимуть, документуватимуть і оприлюднюватимуть; в) склад команди; г) графік дисемінації.
8. Принципи FAIR передбачають, що дані мають бути: а) безкоштовними й анонімними; б) знаходними, доступними, сумісними та придатними до повторного використання; в) опублікованими у високореєтингових виданнях; г) захищеними патентом.
9. Дисемінація результатів проєкту – це: а) реклама організації; б) поширення результатів серед цільових аудиторій для їх подальшого використання; в) внутрішня звітність; г) публікація лише в наукових виданнях.
10. Сталість результатів проєкту означає: а) незмінність плану; б) здатність результатів зберігати цінність і використовуватися після завершення фінансування; в) стабільність бюджету; г) постійний склад команди.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між критерієм оцінювання заявки (excellence, impact, implementation) та питанням, на яке він відповідає.
2. Установіть відповідність між стратегією реагування на ризик (уникнення, зменшення, передання, прийняття) та її описом.
3. Установіть відповідність між видом звітності (змістова проміжна, фінансова, підсумкова) та її призначенням.

Частина В. Відкриті (проблемні) та практичні завдання.

1. Розкрийте архітектуру грантової заявки та зміст критеріїв її оцінювання.
2. Схарактеризуйте процес управління ризиками проєкту від ідентифікації до реагування.
3. Опишіть призначення та структуру плану управління даними у психологічному дослідженні.
4. За наведеним описом позаштатної ситуації в проєкті запропонуйте рішення щодо управління змінами та обґрунтуйте його.

5. Перелік питань до заліку

1. Проєкт: поняття, суттєві ознаки, відмінність від операційної діяльності.
2. Життєвий цикл проєкту та його стадії.
3. Потрійне обмеження проєкту; поняття якості проєкту.
4. Стандарти управління проєктами та їх застосовність у науковій діяльності.
5. Особливості наукових проєктів порівняно з проєктами інших типів.
6. Ініціація проєкту: обґрунтування доцільності.
7. Аналіз проблеми; побудова дерева проблем.
8. Аналіз зацікавлених сторін і стратегії взаємодії з ними.
9. Дерево цілей і його зв'язок із деревом проблем.
10. Логіко-структурна матриця: структура та логіка побудови.
11. Припущення й ризики в логіко-структурній матриці.
12. Теорія змін у проєктуванні наукових ініціатив.
13. Індикатори результатів: вимоги та джерела перевірки.
14. Ієрархічна структура робіт: принципи декомпозиції.
15. Робочі пакети, завдання, віхи та результати проєкту.
16. Календарне планування; залежності між роботами.

17. Критичний шлях і резерви часу.
18. Типові помилки планування строків.
19. Планування ресурсів проєкту.
20. Структура бюджету; прийнятні та неприйнятні витрати.
21. Обґрунтування статей бюджету.
22. Команда проєкту: ролі та матриця відповідальності.
23. Консорціум і партнери: добір, розподіл робіт, угоди.
24. Лідерство та відповідальність керівника наукового проєкту.
25. Відповідність заявки вимогам програми; критерії прийнятності.
26. Критерій досконалості в оцінюванні заявки.
27. Критерій впливу та шляхи його обґрунтування.
28. Критерій якості реалізації.
29. Мова грантової заявки; подолання декларативності.
30. Типові помилки заявників.
31. Ідентифікація та категоризація ризиків проєкту.
32. Оцінювання ризиків і реєстр ризиків.
33. Стратегії реагування на ризики.
34. План управління даними; принципи FAIR.
35. Етичні аспекти проєктів за участю людей; вразливі категорії учасників.
36. Моніторинг виконання проєкту та управління змінами.
37. Комунікація в проєкті та з фінансодавцем.
38. Дисемінація та використання результатів проєкту.
39. Проміжна й підсумкова звітність; фінансова звітність та аудит.
40. Оцінювання результатів, закриття проєкту та сталість результатів.